

БАНКЕ

Појам – ад, појачан надзор, промет новца

Економска суштина банке – трговац новцем и услугама у промету новца

Банкар – само правно лице – банка; забрана осталих врста финансијских организација (штедионице, ш-к задруге)

Пословно име – израз „банка“ или слично сме само да има банка

Врсте

Улога банке у банк. систему

- емисиона и пословне банке
- монопол централне банке и хијерархија

Врста делатности – инвест., трговачке и заложне (ломбардне и хипотекарне)

Врсте клијената – велетрговачке и малотрг.

Правни извори – 1) Закон о банкама (Сл. гл. 107/05..., 14/2015) 2) Закон о НБС (Сл. гл. 72/2003..., 14/2015) 3) Закон о осигурању депозита 2005 4) Закон о ликвид.и стеч. банака 2005 5) ЗПД 2011. – само питања набројана у ЗОБ-у; празнине; ризик самовоље НБС 6) ЗТК 2021

Оснивање – систем дозволе од НБС

Услови:

- 1) оснивач свако лице, довољан 1
- 2) капитал – 10 мил. Е у новцу
- 3) јасна структура капитала - познати а-ри и њихова учешћа
- 4) велики а-р (5%) - углед и финанс. стабилн.
- 5) оснивачки акт (овера) и статут
- 6) стручна и угледна лица у УО и ИО
- 7) организациона и кадровска оспособљеност
- 8) пословни простор и опрема
- 9) јасна структура банкарске групе чији је банка члан (ако је у групи)
- 10) други услови – послови план, програм активности за 3 год.

Поступак оснивања – четири фазе

1) прелиминарно одобрење

- а) само оснивачки акт, статут и писмена изјава оснивача да ће испунити услове
- б) НБС одлучује уз дискрецију - 90 дана
- в) одбијање – забрана новог покушаја оснивања 1 год.
- г) усвајање – друга фаза

2) дозвола за рад

- а) испуњавање услова - капитал, простор, опрема, нацрти аката...
- б) подношење захтева НБС-у – до 60 дана по претходној дозволи
- в) НБС одлучује (без дискреције?) – 30 дана од пријема захтева
- г) одбијање – забрана оснивања 1 год.
- д) усвајање – оснивачка скупштина

3) оснивачка скупштина

- а) одржавање – 30 дана по дозволи НБС
- б) учесници – оснивачи
- в) право гласа – сразмерно учешћу
- г) одлучивање - 2/3 гласова
- д) одлуке

*статут и други акти (програми, планови и др.)

* председник и чланови УО и ИО

* одлука о првом издавању акција

ђ) достављање одлука НБС-у – рок 5 дана

е) НБС одобрава одлуке скупштине - 60 дана

4) регистрација у АПР-у

- захтев Регистру – 30 дана по одобрењу одлука од НБС

- рок одлуке АПР-а – 5 дана (упис је чин оснивања)
- достава одлуке АПР-а о регистрацији НБС-у – 5 дана

Ништавост оснивања – солидар. одговорн. оснивача

Положај

Специјална правна способност – само банкарска делатност

Ограничење пословне способн. – сагласност НБС за: а) статут б) промену капитала в) стицање сопствених акција г) именоване УО и ИО д) престанак д) отварање филијале у иностр.

Обавеза да се има спољни ревизор

Стицање великог учешћа у банци

- сагласност НБС за стицање (5-20%, 20-33%, 33-50%, +50%)
- разлози одбијања сагласн. – стицалац лош (углед, финанс. стање, нејасно власништво...)
- без сагласности – НБС налаже отуђење и забрањује право гласа по вишку; ако не послуша стицање је ништавно

Подређеност надзору НБС – мере за отклањање повреда прописа

Органи

Врсте

- **обавезни** - 1) скупштина 2) управни одбор 3) извршни одбор 4) специјализовани одбори: а) за ревизију б) кредитни одбор г) одбор за управљање активом и пасивом 5) унутрашњи ревизор
- **необавезни** - могу и други одбори и други орг.

Скупштина

- највиши орган; главне одлуке - статут, капитал, именоване чланова УО, статусне промене, годишњи рачун, престанак
- седнице – редовне (бар 1 годишње) и ванредне
- сазивачи: УО (сам, НБС, 10%), ликвид. управник
- могуће учешће НБС без права гласа

Управни одбор

- појам - орган управљања, подређен скупштини

- састав

* 5 чланова (са председником)

* 1/3 - независна лица од банке (немају акције у банци)

* стручна оспособљеност, искуство, знање српског

* сметње – 1) члан органа др. банке 2) запосл. у др. банци 3) кривич. осуда 4) члан ИО банке

- именоване – скупштина уз сагласност НБС

- седнице – а) сазива сам или на захтев НБС б) право НБС да присуствује (без гласа)

- делокруг: припрема седнице скупштине, извршава њене одлуке, именује и надзире ИО и специјализоване одборе, општи услови послов.

Извршни одбор

- појам - зборни и извршни орган УО-а

- састав: бар 2 члана, од којих је 1 председник

- председник представља и заступа банку

- потпис председника и још једног члана ИО за пуноважност послова с трећим лицима

- именоване –

* од УО

* услови: а) стални и пун радни однос у банци б) углед и стручност в) бар 1 члан са пребивалиштем у Срб. г) сметње – као за УО

- делокруг – а) руководи свакодневним пословањем б) извршава одлуке скупшт. и УО в) одлучује у питањима ван делокруга скупшт. и УО

Ограничења пословања

Циљ – постизање сигурности пословања (избегавање ризика) и заштита улагача

Врсте

1) у погледу капитала

- појам капитала – збир вредности улога (одн. вредност нето имовине банке)

- састав – основни и допунски; други облик по пропису НБС

- примереност капитала висини ризика

- дужност одржавања примерености (адекват.)
- израчунавање показатеља примерености – однос капитала и ризичне активе банке (потраживања и улагања у капитал других)
- последица – што већи ризик, то већи капитал
- забрана пада капитала испод прописаног минимума (10 мил. Е)

2) управљање ризицима

- дужност сталне идентификације и процене ризика преко посебне организационе јединице
- врсте ризика:
 - * ризик ликвидности – укључује и инсолвентн.
 - * кредитни – ненаплата потраживања (нпр. кредита) од дужника
 - * каматни – неповољна промена каматних стопа на тржишту (пасивне > активних)
 - * девизни – неповољна промена девизних курс.
 - * ризик улагања – пропаст примаоца улога: а) забрана улагања више од 10% капитала. једном лицу ван финансијског сектора б) укупно највише 60% капитала ван фин. сектора
 - * ризик изложености једном лицу – поремећај у пословању с једним клијентом
 - * оперативни (пословни) ризик – пропуст у раду запослених или органа банке, као и непредвиђени спољни догађај у пословању (нпр. губитак парнице)

Реструктурирање

Појам – скуп мера НБС према банци; покриће губитака; трајни опоравак

Циљ – заштита улагача и финансијског система

Финансирање реструкт.

- 1) примарно - из фонда за осигурање допизита
- 2) секундарно – из буџета по одлуци Владе на предлог НБС и минист. фин.

Престанак банке

Начини – 1) принудни 2) вољни 3) статусном променом

Принудни престанак

- одлуком НБС из прописаних разлога (нпр. неуспело реструктур., теже повреде прописа, велики ликвидност, одупирање НБС-у)
- блокада свих рачуна банке и забрана располагања имовином банке
- НБС покреће реструктур. (осим кад није успело или је немогуће) или стечај

Особеност банкрота –

- исплата осигурања малим штедишама од Агенције (до прописаног износа)
- посебни исплатни редови – нпр. велике штедише (ненамирени део из осигурања), јавни приходи (3 месеца)...
- забрана продаје банке као правног лица

Добровољни престанак - ликвидацијом

Посупак

- одлука скупштине банке уз сагласност НБС
- банка подноси НБС-у захтев за сагласност
- подношење НБС-у гаранције „првокласне“ друге банке за своје дугове
- одлука НБС – рок 7 дана
- усвајање захтева – именовање Агенције за ликвидацију, управника
- одбијање захтева – одузимање дозволе за рад и принудна ликвидација